

INSTITUT ZA ZLOČINE POČINJENE TOKOM RATA NA KOSOVU (IKKL)

IZVEŠTAJ O RADU

(9. novembar 2024 – 8. novembar 2025)

REZIME

Tokom perioda od 9. novembra 2024. do 8. novembra 2025. godine, Institut za zločine počinjene tokom rata na Kosovu (IKKL) ostvario je značajne korake ka institucionalnoj, profesionalnoj i međunarodnoj konsolidaciji. Institucija je dodatno ojačala ulogu kao centralni državni mehanizam za prikupljanje, verifikaciju, obradu, arhiviranje materijala radi dokumentovanja i istraživanja zločina počinjenih tokom rata na Kosovu, unapređujući istovremeno pravni, metodološki i organizacioni okvir rada institucije.

U normativnoj i metodološkoj oblasti, završeno je i sprovedeno Administrativno uputstvo (IKKL) br. 01/2025 o postupcima i merama za korišćenje arhivske građe, bezbednost ličnih podataka ili drugih osetljivih podataka u IKKL. Ključni dokumenti su finalizovani i kontinuirano unapređeni, kao što su Metodologija dokumentovanja i istraživanja ratnih zločina, Izvorni dokument za standardizovanu terminologiju humanitarnog prava i Dokument o osnovnim vrednostima profesionalnog i etičkog ponašanja, koji uspostavljaju objedinjujuće standarde za istraživački, etički i institucionalni rad IKKL-a. U saradnji sa Pravnom kancelarijom Kancelarije premijera, završen je Izveštaj o Ex-Post proceni Zakona br. 08/L-177, koji analizira sprovođenje zakona i daje preporuke za dalje jačanje pravnog okvira IKKL-a. Pored toga, pripremljena su za usvajanje dva podzakonska akta: Uredba o Upravljanju Arhivima, koja je odobrena i na snazi je, kao i Ex-Post Procena Zakona br. za IKKL, koja bi trebala dodato ojačati pravnu i funkcionalnu osnovu Instituta. Takođe, finalizovan je Metodološki vodič za istraživanje i dokumentovanje ekonomskih zločina, koji proširuje misiju Instituta izvan ljudske dimenzije ka institucionalnoj i ekonomskoj pravdi.

U operativnom smislu, funkcionalizovano je šest regionalnih kancelarija, dok redovni kadar trenutno broji 38 službenika. Pored njih, tokom ove godine u Institutu je delovao i značajan broj domaćih i međunarodnih eksperata i pripravnika. Za osoblje IKKL-a organizovane su profesionalne obuke o „Upravljanju traumom“, „Etici dokumentovanja“ i „Unapređenju istraživačkih kapaciteta“, koje su vodili domaći i međunarodni stručnjaci, s ciljem jačanja profesionalnih i ljudskih kapaciteta osoblja Instituta.

U oblasti arhiviranja i dokumentovanja, arhivski fond je dostigao preko 400 linearnih metara fizičkog materijala i 20.6 terabajta digitalnih podataka. Materijal je prikupljen iz 650 različitih izvora iz 13 zemalja sveta. Takođe, 951 naslov knjiga doniran je od strane različitih subjekata, te su održane opsežne regionalne i lokalne posete za prikupljanje materijala vezanih za ratne zločine.

U oblasti naučnog istraživanja i dokumentovanja, razvijena je baza podataka žrtava rata, gradeći jedinstveni sistem za verifikaciju podataka i statističku analizu. Paralelno sa tim, pokrenut je trogodišnji projekat (2025-2028) „Sećanje na masakre na Kosovu: *Dokumentovanje sećanja preživelih iz 10 masakara počinjenih na Kosovu tokom ratnog perioda (1998-1999)*“. u saradnji sa Ministarstvom Kulture, Omladine i Sporta (MKOS), Institutom za Antropologiju pri Univerzitetu u Prištini, Nacionalnim Muzejom i Bibliotekom „Pjetër Bogdani“.

IKKL je znatno ojačao svoj međunarodni i akademski profil. Tokom ove godine, Institut je organizovao međunarodnu konferenciju sa više od 200 učesnika iz koje je proizašla objava prvog zbornika sa naučnim člancima u međunarodnoj seriji "*Routledge Southeast European Studies*", koja uključuje 12 radova profesora i istraživača najprestižnijih akademskih institucija, poput New York University, Westminster University, Bournemouth University, Dublin City University, New Europe College, Peace Research Institute Oslo, Charles University, Univerziteta u Prištini, što svedoči o jačanju akademskog profila Instituta. Institut je takođe započeo pripreme za organizovanje druge međunarodne konferencije na temu „Od rata do oporavka: *Multidisciplinarni pristup ratnoj traumi na Kosovu*“ koja će se održati tokom februara 2026. godine.

Kako bi nastavio sa razvojem aktivnosti u okviru tranzicione pravde , Institut je, u saradnji sa Nacionalnom bibliotekom, održao forum „ Za n'Kujtesë “ sa temom „*Albanski vojnici ubijeni u bivšoj jugoslovenskoj vojsci*“. Trenutno je u pripremnoj fazi. Drugog foruma, u saradnji sa Ministarstvom obrazovanja, nauke i informacione tehnologije (MONTI) na temu „Trovanja na Kosovu u periodu 1990–1992“.

IKKL je takođe proširio međunarodnu i diplomatsku saradnju, kroz potpisivanje sporazuma i protokola o saradnji sa državnim institucijama u Albaniji, Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini , Severnoj Makedoniji, Švajcarskoj, Sjedinjenim Američkim Državama i drugim zemljama, kao i kroz učešće na forumima i međunarodnim konferencijama organizovanim u Tokiju, Ženevi, Torontu i Diseldorfu.

Na diplomatskom i saradničkom nivou, održani su direktni sastanci sa ambasadorima zemalja QUINT-a i zemalja regiona, uključujući Sjedinjene Američke Države, Nemačku, Ujedinjeno Kraljevstvo i Hrvatsku. Takođe, održani su sastanci sa liderima zakonski priznatih verskih zajednica, naglašavajući značaj međureligijskog sećanja kao dela procesa tranzicione pravde.

Sa finansijskog aspekta, Institut je ostvario budžetsku iskorišćenost preko 100%, pokazujući efikasno upravljanje i transparentnost. Međutim, trenutna sredstva ostaju nedovoljna za potpunu realizaciju projekata digitalizacije i obezbeđivanje logistike za rad na terenu. Uprkos ovim ograničenjima, IKKL je očuvao stabilnost, profesionalizam i institucionalni integritet, značajno unapređujući svoju ulogu kao stub istorijskog sećanja, dokumentacije i tranzicione pravde na Kosovu.

Sadržaj

1	Obogaćivanje zakonodavnog, metodološkog i etičkog okvira	1
2	Razvoj fizičke infrastrukture i ljudskih resursa	3
2.1	Infrastruktura i logistika	3
2.2	Osoblje i ljudski resursi	3
2.3	Obuka i stručni razvoj	4
2.4	Procena radnog okruženja i dobrobiti osoblja	5
3	Dokumentacija i istraživanje	7
3.1	Dokumentacija	7
3.1.1	Prikupljanje materijala i dokaza	7
3.1.2	Verifikacija i analiza arhivskog materijala	8
3.1.3	Beleška o Specijalizovanim Analizama (DAS)	9
3.1.4	Arhiviranje i biblioteka	9
3.2	Istraživanje	10
3.2.1	Međunarodna Konferencija "The Scale, Legacy, Documentation and Adjudication of Crimes Committed in Kosovo" (17–19 februar 2025)	10
3.2.2	Druga međunarodna konferencija "From War to Recovery: A Multidisciplinary Approach to Kosovo's War Trauma"(17-20 februar 2026)	11
3.2.3	Zbornik radova „Za n'Kujtesë / „Glas u sećanju“ “ – Forumi, izložbe i publikacije	11
3.2.4	Trogodišnji strateški projekat (2025-2028):) „Sećanje na masakre na Kosovu: <i>Dokumentovanje sećanja preživelih iz 10 masakara počinjenih na Kosovu tokom ratnog perioda (1998-1999)</i> “	11
3.2.5	Izložbe u zemlji i dijaspori i druga dostignuća	12
4	Saradničke aktivnosti i međuinstitucionalni sporazumi	12
4.1	Učešće na forumima i međunarodnim seminarima	14
4.2	Učešće na lokalnim i regionalnim forumima	15
4.3	Proširenje mreže saradnje	16
4.4	Medijska prisutnost i podizanje javne svesti	16
5	Finansijski izveštaj	18
6	Operativni izazovi	19
7	Strateški prioriteti za naredni period (2026)	20
8	Glavni zahtevi za narednu 2026. godinu	21
8.1	Potreba za povećanjem budžeta za 2026. godinu	21
8.2	Potreba za poboljšanjem logistike i transporta	21
8.3	Potreba za proširenjem prostora	21

SPISAK SLIKA

Slika 1. Demografska raspodela osoblja prema polu, starosti, etničkoj pripadnosti, potrebama i nivou obrazovanja	4
Slika 2. Mapa opština sa kojima je IKKL potpisao protokole o saradnji i koje su istovremeno dostavile arhivski materijal IKKL-u... ..	8
Slika 3. Budžet potrošen tokom izveštajnog perioda.....	17

SPISAK TABELA

Tabela 1. Poređenje završenih dokumenata prema izveštajnim periodima	2
Tabela 2. Raspodela pozicija i plan zapošljavanja prema kategorijama za 2025-2026.....	3
Tabela 3. Procena radnog okruženja od strane osoblja IKKL-a	5
Tabela 4. Poređenje izvora arhivskog materijala predatog IKKL-u prema izveštajnim periodima	7
Tabela 5. Poređenje obima arhivskog materijala predatog IKKL-u prema izveštajnim periodima	8
Tabela 6. Poređenje završenih saradnji prema izveštajnim periodima	9
Tabela 7. Struktura konferencije	14
Tabela 8. Broj pratilaca na društvenim mrežama IKKL-a (Facebook, Instagram i LinkedIn) u dva izveštajna perioda.....	15

1 Obogaćivanje zakonodavnog, metodološkog i etičkog okvira

Tokom ove godine, IKKL je nastavio da unapređuje pravni i metodološki okvir kroz finalizaciju niza važnih zakonodavnih, metodoloških i operativnih dokumenata. Ovi dokumenti su imali za cilj jačanje profesionalne osnove istraživačkog rada, standardizaciju procedura prikupljanja i verifikacije podataka, kao i unapređenje etičkog i organizacionog pristupa unutar Instituta (*Tabela 1*).

Tabela 1. Dokumenti završeni prema izveštajnim periodima

Period novembar 2023 – novembar 2024		Period novembar 2024 – novembar 2025	
Dokument	Status	Dokument	Status
<i>Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta</i>	Završeno/objavljeno	<i>Plan ličnog razvoja</i>	Završeno/objavljeno
<i>Metodologija dokumentovanja i istraživanja</i>	Završeno/objavljeno	<i>Upitnik za intervju</i>	Završeno/objavljeno
<i>Izvorni dokument o terminologiji međunarodnog humanitarnog prava</i>	Završeno/objavljeno	<i>Dozvola za intervju</i>	Završeno/objavljeno
<i>Plan projekta digitalizacije</i>	Završeno/objavljeno	<i>Obrazac za izveštavanje o istraživačkom radu na terenu</i>	Završeno/objavljeno
<i>Osnovne vrednosti profesionalnog ponašanja</i>	Završeno/objavljeno	<i>Etičke i metodološke smernice za rad</i>	Završeno/objavljeno
<i>Radnički priručnik</i>	Završeno/objavljeno	<i>Srednjoročni razvojni plan IKKL-a</i>	U postupku
<i>Sporazum o čuvanju tajnosti i neotkrivanju informacija</i>	Završeno/objavljeno	<i>Administrativno uputstvo 01/2025 (IKKL) počinjena tokom rata na Kosovu</i>	Završeno/objavljeno
		<i>Izveštaj o EX- POST evaluaciji zakona br. 08/L-177</i>	Završeno, na čekanju objavljivanje
		<i>Metodološki vodič za istraživanje i dokumentovanje ekonomskih zločina</i>	Završeno
UKUPNO	7	9	
UKUPNI IZNOS			
16			

Plan ličnog razvoja je završen i objavljen sa ciljem povećanja profesionalnih kapaciteta osoblja, kroz definisanje individualnih ciljeva razvoja i kontinuirane obuke. Ovaj dokument je služio kao vodič za podizanje individualne odgovornosti i unapređenje institucionalnog učinka.

U okviru istraživačke oblasti, završeni su i primenjeni *Upitnik za intervju*, *Dozvola za intervju*, i *Formular za izveštavanje o istraživačkom radu na terenu*. Ovi dokumenti su stvorili jasnu metodološku osnovu za sprovođenje intervjua, izveštavanje o podacima i praćenje istraživačkih aktivnosti na terenu, obezbeđujući integritet i transparentnost u procesima prikupljanja informacija. Takođe, završeni su i odobreni *Etičke i metodološki priručnici za istraživački i dokumentacioni rad na terenu*, koji jačaju poštovanje principa etike, dostojanstva i zaštite intervjuisanih osoba. Ovaj dokument definiše standarde profesionalnog ponašanja tokom istraživačkog i arhivskog rada, obezbeđujući pouzdanost i usklađenost sa najboljim međunarodnim praksama. Jedan od najvažnijih dokumenata godine je *Metodološki vodič za istraživanje i dokumentovanje ekonomskih zločina*, koji je izrađen kako bi se ujednačile i standardizovale prakse IKKL-a u ovoj oblasti. Ovaj dokument određuje principe, kriterijume i procedure za identifikaciju, prikupljanje, analizu i dokumentovanje ekonomske štete nanese tokom rata na Kosovu. Metodologija obezbeđuje jedinstven i pouzdan istraživački pristup, oslanjajući se na standarde međunarodnog humanitarnog prava i najbolje međunarodne prakse, te služi kao osnova za izgradnju baze podataka i međuinstitucionalnu koordinaciju u ovoj oblasti.

Na strateškom nivou, *Srednjoročni razvojni plan 2026–2031* je u završnoj fazi izrade i služiće kao vodič za održivi institucionalni razvoj IKKL-a u narednim godinama. Ovaj dokument ima za cilj unapređenje međuinstitucionalne saradnje, digitalni napredak i profesionalni razvoj osoblja, posebno uključujući:

- o obrazovno-nastavne i akademske institucije; za integraciju istorijskog sećanja u nastavni plan i literaturu
- o kulturne institucije; za kreativno promovisanje arhivskog materijala kroz izložbe, istorijske ili filmske dokumentarce i druge umetničke mogućnosti
- o kao i pravosudne institucije; za stavljanje dokumentacije na raspolaganje za upotrebu u funkciji tranzicije pravde i/ili drugih pravnih mehanizama.

Jedno od dostignuća IKKL-a tokom ove godine je i usvajanje *Administrativnog Uputstva br. 01/2025*, koje utvrđuje postupke i mere za korišćenje arhivskog materijala i zaštitu ličnih i osetljivih podataka. Ovaj akt predstavlja osnovu za pravnu sigurnost i institucionalnu zaštitu prikupljene dokumentacije. U saradnji sa Pravnom službom Kancelarije Premijera, završen je *Izveštaj o Ex-Post evaluaciji Zakona br. 08/L-177 o Institutu za zločine počinjene tokom rata na Kosovu*, koji pruža detaljnu analizu sprovođenja zakona i konkretne preporuke za unapređenje institucionalnog funkcionisanja. Izveštaj je preveden na tri službena jezika i čeka objavljivanje nakon usvajanja na sednici Vlade Republike Kosovo.

Kao rezultat toga, tokom 2025. godine, IKKL je uspeo da konsoliduje svoj normativni okvir, standardizuje metodološke procese i izgradi osnovu za održivi institucionalni razvoj. Ova dostignuća pozicioniraju Institut kao profesionalno zrelu instituciju posvećenu svojoj misiji dokumentovanja, istraživanja i arhiviranja zločina počinjenih tokom rata na Kosovu.

2 Razvoj fizičke infrastrukture i ljudskih resursa

2.1 Infrastruktura i logistika

Tokom izveštajnog perioda, IKKL je postigao značajan napredak u jačanju institucionalnih kapaciteta putem razvoja infrastrukture i logistike na centralnom i regionalnom nivou. Tokom ove godine završen je proces otvaranja i funkcionalizacije šest regionalnih kancelarija u Prizrenu, Peći, Gnjilanu, Uroševcu, Mitrovici i Đakovici, koje su sada u potpunosti operativne. Ove jedinice predstavljaju decentralizovanu mrežu nacionalnog pokrivanja, koja je olakšala pristup lokalnim izvorima podataka, arhivskim dokumentima i istorijskim dokazima, kao i omogućila jačanje saradnje sa opštinama i lokalnim zajednicama. Regionalne kancelarije su opremljene osnovnom radnom infrastrukturom, administrativnim prostorom, nameštajem i tehnološkom opremom, što je značajno poboljšalo uslove rada osoblja i efikasnost na terenu. Raspoređivanje službenika u regionima povećalo je obim prikupljenog materijala i proširilo obim istraživanja na lokalnom nivou.

2.2 Osoblje i ljudski resursi

Tokom 2025. godine, IKKL je preduzeo važne korake ka osnaživanju ljudskih resursa, u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji (KP br. 04/2024). Glavni cilj bio je izgradnja profesionalnog i održivog tima, sposobnog da efikasno ostvari ciljeve institucionalnog mandata. Trenutno, Institut posluje sa 38 popunjenih pozicija, jednom pozicijom u procesu regrutacije i devet pozicija planiranih za 2025. godinu. Dok je u narednom periodu planirana funkcionalizacija 26 dodatnih pozicija. Ovo proširenje će omogućiti širu rasprostranjenost aktivnosti na terenu i punu upotrebu institucionalnih kapaciteta (*Tabela 2*). Međutim, proces popunjavanja osoblja predviđenog pravilnikom suočio se sa nekoliko objektivnih izazova. Prekid procedura regrutacije od strane Odeljenja za Upravljanje i Razvoj kadrova (OURK), nedostatak adekvatnog prostora za raspoređivanje novog osoblja, kao i nedostatak budžeta namenjenog za nova radna mesta, doveli su do neostvarivanja potpunog plana za ovu godinu. Štaviše, tokom izveštajnog perioda, 4 zaposlenih su napustila Institut zbog boljih ponuda za posao u drugim institucijama, kao i zbog visokog emocionalnog opterećenja koje je povezano sa prirodom posla u dokumentovanju ratnih zločina. Ovi događaji naglašavaju potrebu za stvaranjem povoljnijih uslova rada, profesionalne stabilnosti i psihosocijalne podrške za osoblje angažovano u ovoj veoma osetljivoj oblasti.

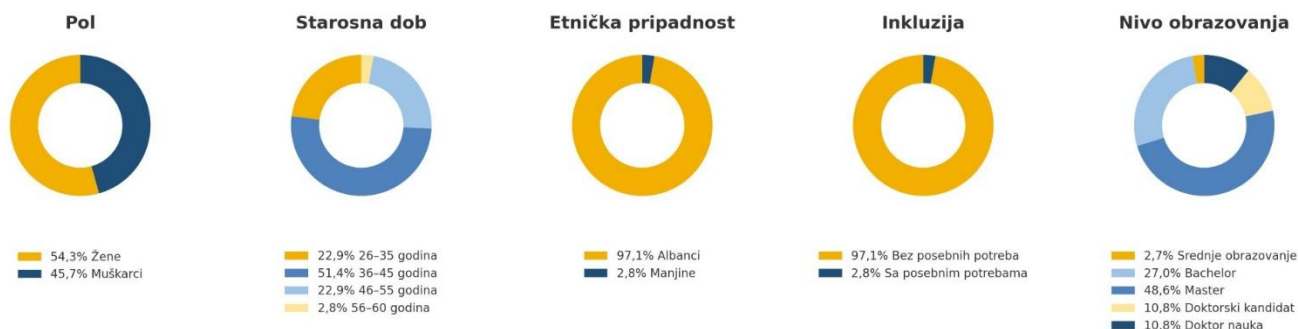
Tabela 2. Raspodela pozicija i plan zapošljavanja po kategorijama za 2025-2026. godinu

Br.	Kategorija	Trenutne pozicije	U procesu regrutacije	Regrutacija na čekanju	Planiranje službenika u skladu sa Pravilnikom (2026) (Poglavlje 1.1)
1	Viši rukovodilac	1			
2	Rukovodilac srednjeg nivoa	1		2	
3	Rukovodilac nižeg nivoa	9		1	
4	Stručni saradnik 1	21	1	6	21
5	Stručni saradnik 2	5			5
6	Stručni saradnik 3	1			
UKUPNO		38	1	9	26

Raspoređivanje osoblja u regionalnim kancelarijama ojačalo je lokalne mreže saradnje i olakšalo koordinaciju prikupljanja, verifikacije i obrade arhivskih dokumenata. Kroz nova zapošljavanja u ključnim oblastima dokumentacije, verifikacije i analize, nivo stručnosti unutar Instituta je značajno povećan. Strukturu osoblja IKKL-a karakteriše rodna, etnička i obrazovna raznolikost, uključujući jednog člana sa

posebnim potrebama. U akademskom smislu, Institut se sastoji od stručnjaka sa visokim kvalifikacijama, uključujući dva sa doktoratom nauka, dvoje kandidata za doktorat nauka, dvadeset dva sa magistarskom diplomom i ostatak sa univerzitetskim obrazovanjem. Ovakav sastav je doprineo povećanju kvaliteta istraživačkog i analitičkog rada u instituciji.

Slika 1. Demografska raspodela zaposlenih po polu, uzrastu, etničkoj pripadnosti, potrebama i nivou obrazovanja

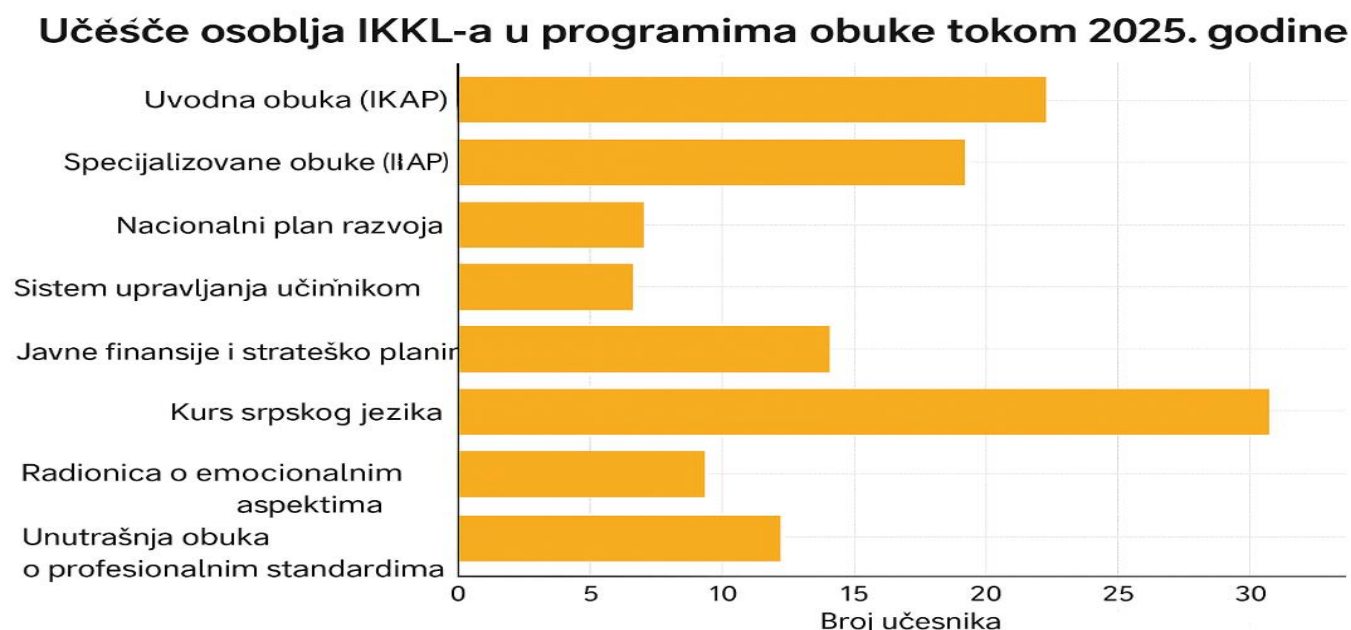

Procesi vrednovanja zaposlenih sprovedeni su u skladu sa smernicama Kosovske državne službe. Tokom godine sprovedeno je 8 godišnjih procena zaposlenih sa punom godinom rada i 27 probnih procena, koje su omogućile kontinuirano praćenje performansi i identifikaciju potreba za profesionalnim razvojem. Takođe je vredno napomenuti da je tokom ove godine Institut obogatio svoj profesionalni sastav angažovanjem stručnjaka iz dijaspor, koji su doprineli razvoju metodologija i istraživačkih projekata, donoseći međunarodna iskustva i nove akademske perspektive. Institut je takođe primio domaće i strane pripravnike iz različitih institucija, koji su uključeni u procese dokumentacije, arhiviranja i analize materijala. Ova saradnja sa stručnjacima i studentima iz različitih oblasti pomogla je u jačanju institucionalnih kapaciteta i promociji misije IKKL – a, kao centra za profesionalno istraživanje i dokumentovanje ratnih zločina na Kosovu.

2.3 Obuka i stručni razvoj

Profesionalni razvoj osoblja ostaje ključni prioritet Instituta. Tokom ove godine, programi obuke su usmereni na unapređenje digitalnih veština, korišćenje sistema elektronskog arhiviranja i usvajanje savremenih metodologija za dokumentaciju i verifikaciju. Svi novi službenici su prošli osnovnu obuku za državne službenike, koju je organizovao Kosovski Institut za Javnu Upravu (KIJU), dok su desetine službenika učestvovala u specijalizovanim obukama za zaštitu ličnih podataka, upravljanje ugovorima i budžetsko planiranje. Pored toga, u saradnji sa KIJU, organizovan je tromesečni kurs srpskog jezika, koji je pohađalo 16 službenika, kako bi se omogućio direktniji pristup izvornim dokumentima na ovom jeziku (Slika 2).

Slika 2. Učešće zaposlenih IKKL-a u programima obuke tokom izveštajne godine

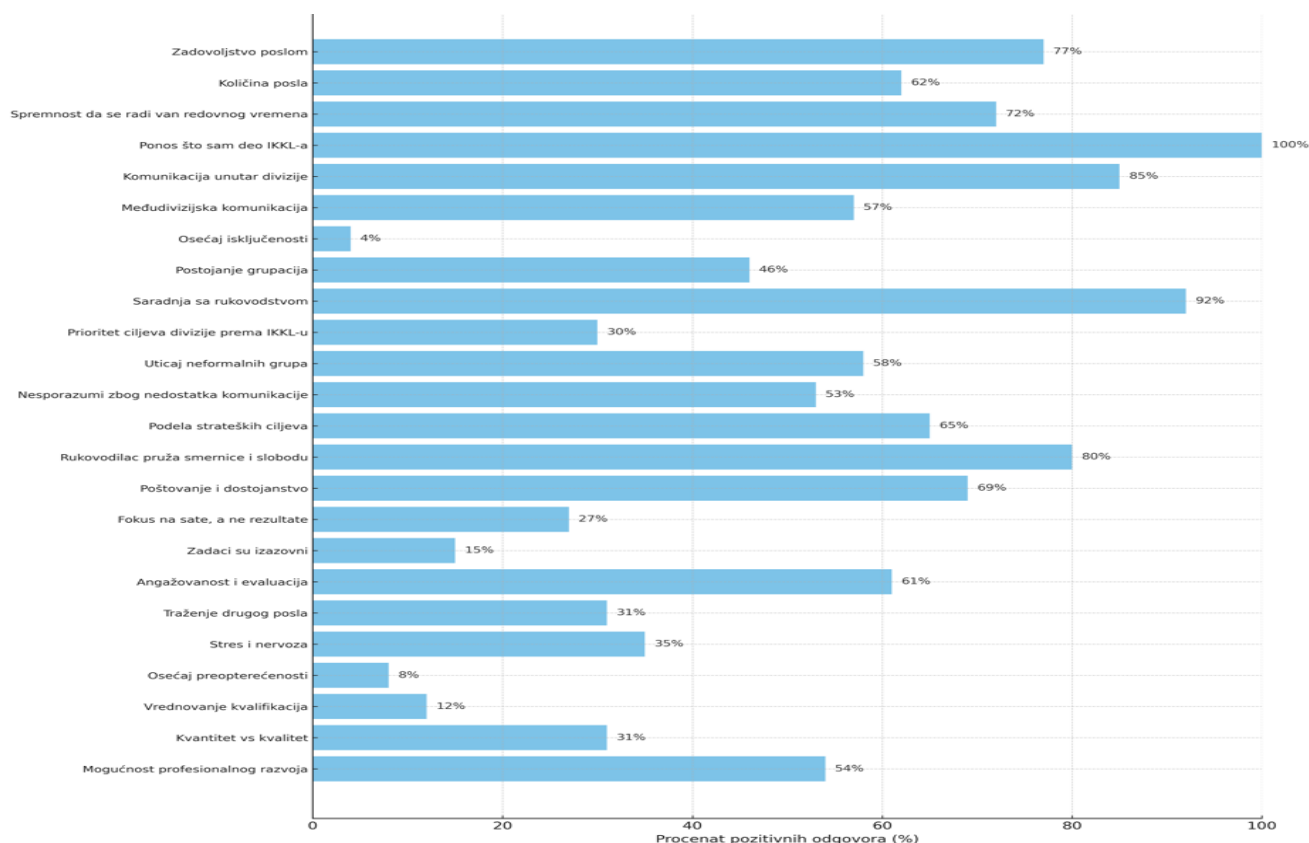

Jedna od važnih obuka tokom godine bila je i trodnevna radionica o emocionalnim aspektima rada na dokumentovanju ratnih zločina, održana u aprilu 2025. godine, uz učešće celokupnog osoblja IKKL-a. Aktivnost su vodili međunarodni stručnjaci sa bogatim akademskim i praktičnim iskustvom, uključujući Prof. Catherine Althaus (University of New South Wales, Sydney), Prof. Gerda van Dijk (Univerzitet u Pretoriji) i gđu. Mareli Colpo, specijalistkinju za upravljanje emocionalnim opterećenjem i razvoj profesionalne svesti. Ova radionica predstavlja prvi korak ka razvoju održivog programa za emocionalnu podršku i psihološku dobrobit osoblja, adresirajući na strukturiran način izazove povezane sa osjetljivom i traumatičnom prirodom dokumentacionog rada. U nastavku ove inicijative, IKKL, u saradnji sa međunarodnim stručnjacima uključenim u obuku, osmislio je petogodišnji projekat koji ima za cilj pružanje specijalizovane pomoći u upravljanju traumom i emocionalnom suočavanju na radnom mjestu. Trenutno, međunarodni partneri su u fazi obezbeđivanja sredstava za sprovođenje projekta, dok se početak implementacije očekuje tokom 2026. godine. Očekuje se da će ovaj projekat imati održiv uticaj na jačanje institucionalnih kapaciteta i opštu dobrobit zaposlenih u IKKL.

Pored spoljašnjih aktivnosti, Institut je sproveo i interne obuke, uključujući sesiju „Profesionalni standardi i dokumentacioni rad u IKKL-u“, koja je imala za cilj objedinjavanje internih praksi i jačanje tehničkih kapaciteta osoblja. Kroz ove inicijative, Institut je značajno unapredio tehničke i metodološke veštine osoblja, doprinoseći kontinuiranom profesionalizmu i uspešnom ispunjavanju institucionalnog mandata.

2.4 Procena radnog okruženja i blagostanje zaposlenih

U okviru posvećenosti izgradnji zdravog radnog okruženja, tokom 2025. godine sprovedena je interna institucionalna procena blagostanja i uslova rada. Strukturirani upitnik, sproveden anonimno, imao je za cilj da identifikuje percepcije osoblja o komunikaciji, obimu posla i psihosocijalnoj podršci. Rezultati su pokazali visok nivo zadovoljstva poslom (77%), komunikacijom sa rukovodiocima (92%) i saradnjom unutar odeljenja (85%), kao i snažan osećaj pripadnosti i ponosa što su deo IKKL-a (100%). Međutim, uočeni su i neki izazovi koji zahtevaju rešavanje, kao što su potreba za boljim upravljanjem stresom i proširenjem mogućnosti za profesionalni razvoj (Slika 3).

Slika 3. Rezultati procene radnog okruženja (IKKL, 2025)

Na osnovu ovih nalaza, Institut je planirao konkretne mere za 2026. godinu, uključujući: obuke za upravljanje stresom, uspostavljanje internih mehanizama za psihosocijalnu podršku i jačanje unutrašnjeg dijaloga između timova. Ove mere imaju za cilj jačanje dobrobiti zaposlenih i konsolidaciju organizacione kulture zasnovane na profesionalizmu, etici i integritetu.

3 Dokumentacija i istraživanje

3.1 Dokumentacija

3.1.1 Prikupljanje materijala i dokaza

Tokom izveštajnog perioda, IKKL je postigao značajno proširenje arhivskog fonda, povećavajući kako broj izvora, tako i raznovrsnost izvora i arhivskog materijala. To obuhvata pojedince, nevladine organizacije, medije, ambasade, kao i naučne, regionalne i međunarodne institucije. U poređenju sa prethodnim periodom (2023–2024), tokom kojeg je broj davaoca bio 67, ove godine on je porastao na 650, što odražava povećano poverenje javnosti i institucionalnog kredibiliteta IKKL-a. Ovaj razvoj je rezultat strukturisanog rada na umrežavanju saradnje sa institucionalnim i privatnim akterima. (*Tabela 3*).

Saradnja sa svim stranama je značajno produbljena, čak su i ambasade prijateljskih zemalja koje deluju na Kosovu dostavile materijale od značajne dokumentarne vrednosti. Arhivski fond IKKL-a obogaćen je od strane privatnih kolekcionara, naučnih i arhivskih institucija, medija, ambasada, lokalnih i međunarodnih organizacija i drugih. Materijali prikupljeni tokom izveštajnog perioda dolaze iz 13 različitih zemalja, uključujući Kosovo, Albaniju, Severnu Makedoniju, Crnu Goru, Nemačku, Švajcarsku, Italiju, Ujedinjeno Kraljevstvo, SAD, Kanadu, Švedsku, Norvešku i Austriju. IKKL je obogatio arhiv materijalom od posebne vrednosti za dokumentovanje zločina počinjenih tokom rata na Kosovu.

Tabela 3. Poređenje izvora arhivskog materijala dostavljenog IKKL-u prema izveštajnim periodima

	Period novembar 2023 – novembar 2024	Period novembar 2024 – novembar 2025	UKUPNO
<i>Privatni kolekcionari</i>	26	489	515
<i>Opštine</i>	24	9	33
<i>Nevladine organizacije</i>	9	6	15
<i>Naučni instituti</i>	2	5	7
<i>Ministarstvo</i>	3	3	6
<i>Arhivske institucije</i>	2	4	6
<i>Bibliotekarske institucije</i>	1	2	3
<i>Ambasade</i>	0	1	1
<i>Mediji</i>	0	6	6
<i>Verske institucije</i>	0	4	4
<i>Online izvori</i>	0	54	54
<i>Ukupno</i>	67	582	650
UKUPNI IZNOS			650

Tokom izveštajne godine standardizovani su institucionalni formati zapisnika o predaji, koji sadrže detaljne informacije o predavaču, opis materijala i jasno određivanje prava i obaveza strana. Ovi dokumenti su integrisani u digitalnu bazu arhive, omogućavajući efikasniji pristup, centralizovano upravljanje i dugoročno čuvanje arhivskog materijala. Tokom izveštajnog perioda, potpisano je preko 582 zapisnika o predaji, što predstavlja važan korak ka jačanju transparentnosti i profesionalizaciji procedura prikupljanja materijala i arhivskih dokumenata Instituta. Fizički fond arhivskog materijala IKKL-a dostigao je 400.25 linearnih metara, u poređenju sa 189.5 m u prethodnoj godini, dok elektronska arhiva sadrži ukupno 20.6 TB digitalnih podataka, uključujući 245 VHS/mini-kaseta i 156 CD-ova. Ovaj porast svedoči o održivom proširenju arhivskih kapaciteta i digitalnog čuvanja Instituta (*Tabela 4*).

Tabela 4. Poređenje obima arhivskog materijala dostavljenog IKKL-u po izveštajnim periodima

Vrsta materijala	novembar 2023- novembar 2024	novembar 2024- novembar 2025	UKUPNI IZNOS
<i>Fizički materijali</i>	189.5 m	210.75 m	400.25 m
<i>Digitalni materijali</i>	14.64 TB	5.96 TB	20.6 TB
<i>Naslovi knjiga</i>	/	951	951

Proširenje dokumentarnog fonda i diversifikacija izvora tokom 2025. godine pozicioniraju IKKL kao instituciju sa održivim kapacitetima u dokumentovanju i arhiviranju ratnih zločina. Povećanje saradnje sa državnim i međunarodnim institucijama, uključivanje dijasporne i konsolidacija standardizovanih mehanizama za prijem i očuvanje materijala, učinili su arhiv IKKL-a referentnom tačkom za procese dokumentovanja i istorijskog sećanja na Kosovu i regionu.

3.1.2 Verifikacija i analiza arhivskog materijala

Tokom izveštajne godine, Odeljenje za verifikaciju dostiglo je novu fazu konsolidacije dokumentacione infrastrukture IKKL-a, završavajući početnu verifikaciju arhivskih fondova i započinjući drugu fazu za detaljnu verifikaciju sadržaja. Ovaj proces predstavlja jedan od osnovnih stubova rada Instituta, jer obezbeđuje integritet, tačnost i sledljivost svakog dokumenta primljenog u arhivu IKKL-a. Po završetku prve faze, registrovano je i verifikovano na osnovnom nivou 1,266 registratora, koji pripadaju arhivskim fondovima 23 opštine Kosova, uključujući 38,520 fotografija, video-zapisa i kaseta. Ovaj proces je omogućio kategorizaciju materijala prema poreklu, vrsti i sadržaju, kao i identifikaciju praznina koje će biti obrađene u narednoj fazi rada. U septembru 2025. je započeta detaljna verifikacija, koja se fokusira na analizu sadržaja dokumenata i izgradnju namenske baze podataka za detaljno upravljanje informacijama. Ova baza omogućava identifikaciju za svaki dokument: *poreklo i izvor materijala; subjekt ili oštećena osoba; kategorija i način ekonomske štete; finansijska vrednost procenjena u stvarnom vremenu događaja; usklađenost i triangulacija između izvora; status potpunosti dosijea*. Za implementaciju standardizovanih normi izrađen je standardni obrazac sadržaja, koji se prilaže na početku svakog dosijea i sadrži osnovne informacije o sadržaju i karakteristikama dokumenta. Ovaj mehanizam je doneo uniformnost i transparentnost u proces verifikacije i stvorio osnovu za napredne istraživačke i statističke analize o zločinima počinjenim tokom rata.

Tabela 5. Ključni podaci za verifikaciju (2025)

Opis	Vrednosti
<i>Verifikovani registratori</i>	1,266
<i>Pokrivene opštine</i>	23
<i>Evidentirane fotografije</i>	38,510
<i>Ekonomska šteta</i>	95%
<i>Ljudski gubici</i>	5%

Stvaranje centralizovane baze za verifikaciju i prelazak na drugu fazu detaljne verifikacije predstavljaju važan korak ka izgradnji održivog, standardizovanog i pouzdanog sistema dokumentacije na nacionalnom nivou. Ova nova infrastruktura osigurava da svi materijali prikupljeni od IKKL-a budu kategorizovani, uporedivi i dostupni za buduća naučna istraživanja (Tabela 5).

3.1.3 Beležka o Specijalizovanim Analizama (DAS)

Odeljenje za Specijalizovane analize (DAS) igralo je ključnu ulogu u jačanju dokazne i analitičke baze Instituta tokom 2025. godine. Tokom ovog perioda, Odeljenje je ostvarilo značajan napredak u izgradnji i verifikaciji digitalne baze podataka o žrtvama rata (1. januar 1998 – 31. decembar 2000), koja obuhvata verifikovane podatke o ubijenim žrtvama, poginulim u ratu i nestalim licima. Za svaki slučaj konsultovane su desetine referentnih izvora. U slučajevima neslaganja, sprovedene su terenske posete za direktnu verifikaciju. Takođe je kreirana integrisana digitalna platforma koja omogućava registraciju, pretragu i analizu podataka o žrtvama, izvorima i ratnim događajima, čime su postavljeni temelji za održivu bazu podataka. Planirano je da podaci o ubijenim, poginulim u ratu i nestalima budu objavljeni tokom 2026. godine. Paralelno sa tim, Odeljenje je takođe doprinelo verifikaciji 42 dokumentovana slučaja masakara i identifikovalo je 21 tačku mračnog turizma, svaka praćena dokumentarnim narativom zasnovanim na arhivskim fondovima IKKL-a.

3.1.4 Arhiviranje i biblioteka

U skladu sa Zakonom br. 08/L-177, tokom izveštajnog perioda nastavljen je rad na formalizaciji Biblioteke IKKL-a, koja je zbog nedostatka prostora još uvek u pripreмноj fazi. Do sada je registrovano 951 naslova knjiga, doniranih od pojedinaca, institucija i međunarodnih partnera, sa potpunim bibliografskim podacima i jedinstvenim identifikacionim kodovima. Razmatra se uspostavljanje institucionalnog pečata za garantovanje vlasništva i održavanje fonda. Formalizacija biblioteke će završiti stvaranje integrisanog sistema istraživanja i dokumentacije, koji će ojačati kapacitete IKKL-a u oblasti dokumentacije, sećanja i naučnih istraživanja.

3.2 Istraživanje

3.2.1 Međunarodna Konferencija "The Scale, Legacy, Documentation and Adjudication of Crimes Committed in Kosovo" (17–19 februar 2025)

Tokom izveštajnog perioda, IKKL je organizovao međunarodnu konferenciju *"The Scale, Legacy, Documentation and Adjudication of Crimes Committed in Kosovo"*, održanu od 17- 19 februara 2025 u prostorijama Instituta za istoriju "Ali Hadri" u Prištini. Događaj je poslužio kao interdisciplinarna i međunarodna platforma za raspravu o obimu, nasleđu i izazovima dokumentovanja ratnih zločina na Kosovu. Konferenciju je otvorio premijer Republike Kosova, gospodin Albin Kurti, a okupila je preko 200 učesnika, uključujući domaće i međunarodne naučnike, predstavnike akademskih institucija, međunarodnih organizacija i državnih institucija.

Program je bio strukturiran u tri tematska panela:

1. "Crimes Committed During the War in Kosova" – teorijska i empirijska analiza ratnih zločina; doprinosi od strane PRIO-a, University, New Europe College, Dublin City University, Bournemouth University, University of Amsterdam, i drugih.
2. "Documenting and Investigating Crimes Committed in Kosova" – metodologije dokumentacije i istraživanja, korišćenje arhivske dokumentacije i interdisciplinarni pristupi; doprinosi od strane Univerziteta u Prištini, Charles University, New York University, Humanitarian Law Center Kosovo, i drugih.
3. "Addressing Crimes Committed in Kosova" – institucionalno, političko i društveno adresiranje ratnih zločina; učešće javnih institucija i organizacija tranzicije pravde.

Tabela 6. Struktura konferencije

Element	Opis
Naslov	The Scale, Legacy, Documentation and Adjudication of Crimes Committed in Kosovo
Datum	17- 19 februar 2025
Mesto	Institut za istoriju „Ali Hadri“, Priština
Učesnici	Preko 200 istraživača, stručnjaka i profesionalaca
Glavni paneli	3 panela za diskusiju
Sesije	3 prezentacije podeljene po temama
Učesničke institucije	New York University, University of Westminster, Peace Research Institute Oslo, University of Amsterdam, Bournemouth University, Dublin City University, New Europe College, Charles University, Universiteti i Priština, Akademija nauka i umetnosti Kosova, i drugi.

Tokom konferencije održane su i tri otvorene diskusije, sa fokusom na međuinstitucionalnu saradnju, ulogu akademske zajednice i važnost osetljivog pristupa žrtvama i pogođenim zajednicama. Događaj je rezultirao inicijativom za objavljivanje jednog međunarodnog uredničkog zbornika, pod uredništvom Prof. Aidan Hehir i Dr. Furtuna Sheremeti, uz doprinose naučnika koji su učestvovali na konferenciji. Štaviše, jedno od najvažnijih akademskih dostignuća godine bilo je prihvatanje za objavljivanje prvog zbornika IKKL-a u međunarodnoj seriji *"Routledge Southeast European Studies"*, koji obuhvata 12 naučnih radova autora i naučnika iz pomenutih institucija, što svedoči o jačanju naučnog i akademskog profila Instituta.

3.2.2 Druga međunarodna konferencija “From War to Recovery: A Multidisciplinary Approach to Kosovo’s War Trauma”(17-20 februar 2026)

U nastavku godišnjeg ciklusa konferencija, tokom 2025. godine objavljen je poziv za Drugu Međunarodnu Konferenciju, koja će se održati od 17. do 20. februara 2026., u Prištini. Tema ima za cilj da tretira traumu rata na Kosovu kroz holistički i multidisciplinarni pristup, uključujući psihološke, socijalne, pravne, istorijske i institucionalne dimenzije. Program će obuhvatati sesije prezentacija naučnih radova, diskusione panele, uvodne govore međunarodnih ličnosti i dve filmske večeri posvećene kolektivnom sećanju na rat. Nakon konferencije, planirano je objavljivanje drugog naučnog zbornika, pod uredništvom Dr. Cathrine Althaus (University of New South Wales, Australija) i Dr. Blerina Kellezi (Nottingham Trent University, MB). IKKL će imati nadzornu ulogu u odabiru i uređivanju poglavlja, dok se očekuje da će konačno izdanje objaviti prestižne međunarodne izdavačke kuće, pozicionirajući ovu inicijativu kao značajan doprinos u oblasti tranzicijske pravde i istorijskog sećanja.

3.2.3 Forum „Za n’Kujtesë /„Glas u sećanju“ “ – Forumi, izložbe i publikacije

IKKL je pokrenuo forum “Za n’Kujtesë /„Glas u sećanju“, kulturnu i naučnu platformu nauke koja spaja akademsko istraživanje sa javnim sećanjem, otvarajući diskusije o prećutanim temama istorije Kosova kroz forume, izložbe i publikacije.

3.2.3.1 Forum i Izložba „Albanski vojnici ubijeni u Vojsci bivše Jugoslavije “ (RSFJ) (12 maj 2025)

U saradnji sa Nacionalnom bibliotekom Kosova “Pjetër Bogdani”, organizovan je forum i izložba posvećena albanskim vojnicima ubijenim u Narodnoj armiji Jugoslavije (NAJ) tokom 80-ih godina, od kojih je, prema podacima koje je prikupio IKKL, oko 135 slučajeva ostalo nerazjašnjeno. Aktivnost je dovela do interdisciplinarnе diskusije sa istraživačima, istoričarima, pravnicima i novinarima, izlagajući fotografije, arhivske dokumente i zapisnike koji rasvetljavaju okolnosti ovih ubistava. Događaj je pozitivno prihvaćen od strane javnosti i medija, a predstavljen je i komemorativni katalog sa imenima albanskih vojnika ubijenih u NAJ, koji će poslužiti kao osnova za dalja istraživanja. Na ovom forumu je učestvovalo više od 100 osoba.

3.2.3.2 Forum i i Izložba „Trovanje učenika u školama (1990–1992)“ (26. novembar 2025.)

U saradnji sa Ministarstvom obrazovanja, nauke i tehnologije, planirano je organizovanje foruma i izložbe posvećenih masovnom trovanju albanskih učenika tokom 1990 - 1992. godine, jednom od najbolnijih događaja mirnog otpora na Kosovu. Cilj je očuvanje kolektivnog sećanja, odavanje počasti žrtvama i isticanje važnosti istine i pravde u obrazovnom sistemu. U okviru ove aktivnosti biće objavljen jedan dokumentarni katalog (minimalna tiraža 300 primeraka), sa arhivskim materijalom i autentičnim dokazima, dok će svečano otvaranje biti održano u Nacionalnoj biblioteci Kosova “Pjetër Bogdani”.

3.2.4 Trogodišnji strateški projekat (2025-2028): „Sećanje na masakre na Kosovu: Dokumentovanje sećanja preživelih iz 10 masakara počinjenih na Kosovu tokom ratnog perioda 1998-1999“

IKKL započeo sprovođenje trogodišnjeg projekta „Sećanje na masakre na Kosovu: Dokumentovanje sećanja preživelih masakara tokom rata 1998–1999. Ovaj projekat predstavlja nastavak prethodnog rada sprovedenog u okviru dokumentovanja Masakra u Velikoj Kruši, i ima za cilj dokumentovanje deset glavnih masakri: Meja, Studime, Slovi, Rečak, Ljubenić, Čuška, Poklek, Makovac, Suva Reka i Mala Kruša.

U okviru projekta, potpisani su memorandumi o saradnji između IKKL-a , Instituta za Antropologiju pri Univerzitetu u Prištini (IAUP) , Ministarstva kulture, omladine i sporta (MKOS) , Nacionalne biblioteke „Pjetër Bogdani“, i Muzeja Kosova. Do sada je regrutovano 15 istraživača i održane su četiri profesionalne obuke za istraživački i dokumentacioni rad, u skladu sa naučnom metodologijom i etičkim principima Instituta.

Trenutno se sprovodi koordinacija sa odgovarajućim opštinama i organizovanje informativnih sastanaka sa stanovnicima područja u kojima će se sprovoditi istraživanje na terenu. Tokom realizacije projekta predviđa se sprovođenje oko 1,000 intervjua sa svedocima i preživelim iz deset masakara, sa ciljem stvaranja narativne, vizuelne i dokumentarne osnove koja će doprineti očuvanju kolektivnog sećanja, kao i naučnim istraživanjima, obrazovanju i tranzicionoj pravdi.

3.2.5 Izložbe u zemlji i dijaspori i druga dostignuća

Tokom izveštajne godine, IKKL je predstavio niz dokumenatarnih izložbi na Kosovu, u regionu i drugim zemljama, koristeći originalne materijale iz svojih arhivskih fondova, poput: fotografija, dokumenata, zapisnika i audio-vizuelnih dokaza. Ove aktivnosti su doprinele očuvanju istorijskog sećanja, povećanju javne svesti i jačanju saradnje sa zajednicama u dijaspori.

Među ostalim dostignućima godine ubrajaju se:

- o učešće predstavnika IKKL-a na međunarodnim forumima;
- o potpisivanje novih sporazuma o akademskoj saradnji;
- o objavljivanje naučnih radova i uređivanje međunarodnih zbornika.

Pomenuti metodološki i akademski doprinosi direktno su povezani sa poglavljem 3 ovog izveštaja i ovde su predstavljeni kao naučna dostignuća koja su ojačala kredibilitet Instituta u zemlji i na međunarodnoj sceni.

4 Saradničke akcije i međuinstitucionalni sporazumi

Tokom perioda izveštavanja, IKKL je značajno ojačao mrežu nacionalne, regionalne i međunarodne saradnje, putem niza sporazuma i memoranduma o razumevanju potpisanih sa državnim, akademskim i kulturnim institucijama. Ovi sporazumi su imali za cilj povećanje profesionalnih kapaciteta Instituta, proširenje dokumentacionih resursa i razvoj zajedničkih projekata u oblasti dokumentacije, arhiviranja i istorijskog sećanja. U periodu od novembra 2024. do novembra 2025. godine, formalizovano je devet novih sporazuma o saradnji, uključujući institucije iz Albanije, Crne Gore i unutar Kosova, čime je ukupan broj sporazuma povećan na sedamnaest. Ključna partnerstva obuhvataju saradnju sa: Generalnom Direkcijom Arhiva i Nacionalnom Bibliotekom Albanije, Ministarstvom za Evropu i Spoljne Poslove Albanije, Ministarstvom za Ljudska Prava i Manjine u Crnoj Gori, Radio Televizijom Crne Gore (RTCG), Centrom za Kulturu i Bibliotekom Ulcinja, Opštinom Ulcinj, TV Teuta i drugima (*Tabela 7*).

Tabela 7. Institucionalne saradnje po periodima izveštavanja

Period novembar 2023 – novembar 2024		Period novembar 2024 – novembar 2025	
Ime	Status	Ime	Status
<i>Državna agencija arhiva Kosova</i>	Završeno	<i>Generalna direkcija arhiva Albanije</i>	Završeno
<i>American University in Kosovo – Rochester Institute of Technology</i>	Završeno	<i>Ministarstvo za Evropu i spoljne poslove Republike Albanije</i>	Završeno
<i>Institut za duhovno i kulturno nasleđe Albanaca - Skoplje, Severna Makedonija</i>	Završeno	<i>Narodna biblioteka Albanije</i>	Završeno
<i>Kosovska Agencija za statistiku</i>	Završeno	<i>Radio Televizija Kosova (RTK)</i>	U procesu
<i>Univerzitet u Prištini "Hasan Priština"</i>	Završeno	<i>Katastarska agencija Kosova</i>	Završeno
<i>Institut za istraživanje zločina i posledica komunizma u Albaniji</i>	Završeno	<i>Ministarstvo Kulture, Omladine i Sporta, Univerzitet u Prištini "Hasan Prishtina" Nacionalni Muzej Kosova, Nacionalna biblioteka Kosova "Pjetër Bogdani"</i>	Završeno
<i>Memorijalni centar Srebrenica</i>	U procesu	<i>Ministarstvo za ljudska prava i manjine u Crnoj Gori</i>	Završeno
		<i>Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije</i>	Završeno
		<i>Radio-televizija Albanije</i>	U procesu
		<i>Unija medija Albanije</i>	U procesu
<i>UKUPNO</i>	<i>7</i>	<i>10</i>	
UKUPNO:			
17			

U Republici Albaniji, nove saradnje su fokusirane na razmenu arhivskog materijala i razvoj zajedničkih istraživačkih projekata sa institucijama kulturnog i naučnog profila. Sporazum sa Generalnom direkcijom arhiva omogućio je razmenu dokumenata i stručnih ekspertiza, dok je sporazum sa Nacionalnom bibliotekom Albanije otvorio mogućnosti za pristup i digitalizaciju materijala iz perioda rata. U istom pravcu, saradnja sa Ministarstvom za Evropu i spoljne poslove, kroz Direkciju za istorijsku arhivu i dokumentaciju, ima za cilj razvoj zajedničkih istraživanja od nacionalnog značaja.

U Crnoj Gori, 23. jula 2025. godine, potpisan je sporazum o saradnji sa Ministarstvom za ljudska prava i manjine i Radio-televizijom Crne Gore (RTCG) za jačanje profesionalnih kapaciteta u prikupljanju, proveru i objavljivanju dokumentarnih materijala. Takođe, 22. jula su formalizovani zapisnici sa Centrom za kulturu, Bibliotekom u Ulcinju, Opštinom Ulcinj i TV Teuta, sa ciljem jačanja kulturnih i dokumentarnih veza između institucija i stvaranja održive arhivske mreže. U tom okviru su takođe potpisani zapisnici o saradnji

sa Opštinom Tuzi, Katoličkom verskom zajednicom u Tuzima, Savetom za vanredne situacije- Tuz, kao i Demokratskom partijom Crne Gore, čime je proširena institucionalna mreža saradnje IKKL-a u regionu. U okviru regionalne saradnje, uspostavljeni su stabilni odnosi sa Ministarstvom za ljudska prava i manjine Crne Gore, Centrom za kulturu, Bibliotekom u Ulcinju, Radio-televizijom Crne Gore, TV Teutom, kao i sa drugim nacionalnim i međunarodnim medijima, uključujući RTV21, TV Klan Albanija, RTA, Albanian TV of America i Uniju albanskih medija. (Tabela 7).

U Švajcarskoj i Sjedinjenim Američkim Državama, predstavnici IKKL-a održali su onlajn sastanke i radne posete sa arhivskim institucijama i zajednicama u dijaspori, sa ciljem identifikacije istorijskog materijala sačuvanog u inostranstvu. Posebno dostignuće bilo je potpisivanje zapisnika o saradnji sa gospodinom Ilirom Ikonomijem i gospodinom Jozefom DioGuardijem, koji su donirali svoja lična sredstva, kao i dokumentaciju Albanian American Civic League (AACL), vredne doprinose koji nesumnjivo obogaćuju arhivski fond IKKL-a i jačaju uključivanje dijaspore u procese dokumentovanja ratnih zločina.

Na lokalnom nivou, Institut je nastavio saradnju sa: Institutom za sudsku medicinu, za obradu i isporuku arhivskog materijala; Radio-televizijom Kosova (RTK) i RTV 21, za razvoj zajedničkih dokumentarnih i obrazovnih projekata; Kosovskom katastarskom agencijom (KAA), za korišćenje geoprostornog materijala u procesima verifikacije. Ove saradnje sada čine održivu institucionalnu mrežu koja pokriva skoro sve zemlje regiona (sa izuzetkom Srbije), što odražava rastuću ulogu IKKL-a kao pouzdanog partnera u oblasti sećanja i tranzicione pravde.

U partnerstvu sa Ministarstvom spoljnih poslova i dijaspore (MPJD), tokom 2025. godine realizovana je distribucija promotivnih materijala IKKL u 54 diplomatske misije Republike Kosovo širom sveta, uključujući ambasade i konzulate. Ova inicijativa imala je za cilj proširenje međunarodnog dometa Instituta i izgradnju održivog diplomatskog kanala za promovisanje dokumentovanja i uključivanje dijaspore u procese kolektivnog sjećanja. Takođe, tokom izveštajne godine produbljena je saradnja sa MONTI-jem, Nacionalnom bibliotekom Kosova "Pjetër Bogdani", MKOS-om, Univerzitetom u Prištini i Državnom agencijom za arhive, radi realizacije foruma, izložbi i istraživačkih projekata. To uključuje forum "Za n'Kujtesë/ Glas u sećanju: Trovanja albanskih učenika (1990–1992)", dokumentarnu izložbu o albanskim vojnicima poginulim u Vojsci bivše Jugoslavije (bivše SFRJ) i sprovođenje trogodišnjeg projekta (2025–2028) „Sećanje na masakre na Kosovu: Dokumentovanje sećanja preživelih 10 masakara počinjenih na Kosovu tokom rata (1998-1999“, koji uključuje realizaciju oko 1,000 intervju sa preživelim i svedocima masakara.

Ove inicijative predstavljaju čvrstu osnovu za izgradnju održive platforme međuinstitucionalne saradnje, koja pozicionira IKKL kao referentnu instituciju u oblasti dokumentovanja ratnih zločina, tranzicione pravde i promovisanja istorijskog sećanja na nacionalnom i međunarodnom nivou.

4.1 Učešće na forumima i međunarodnim seminarima

Tokom 2025. godine, IKKL je bio aktivan na nizu foruma, seminara i međunarodnih sastanaka, regionalnih i lokalnih, kroz koje je promovisao svoju institucionalnu misiju i izgradio mostove saradnje sa akademskim, diplomatskim partnerima i međunarodnim organizacijama koje deluju u oblasti tranzicione pravde, dokumentacije i istorijskog sećanja. Ovi angažmani su pomogli u jačanju međunarodnog profila Instituta, razmeni profesionalnih iskustava i proširenju saradnje za verifikaciju i dokumentovanje ratnih zločina na Kosovu.

Jedan od vrhunskih momenata godine bio je učešće IKKL-a na Međunarodnom seminaru o Arhiviranju Ratnih Zločina, koji je organizovala Prof. Megumi Ishii na Univerzitetu Ritsumeikan, Kyoto, Japan. Ovaj seminar je okupio akademike, istoričare i stručnjake za tranzicionu pravdu širom sveta, koji su razmenili iskustva o fizičkoj i digitalnoj dokumentaciji i arhiviranju ratnih zločina (Tabela x). Tokom posete Japanu,

predstavnicima IKKL-a su održali bilateralne sastanke sa akademskim i istraživačkim institucijama, uključujući Univerzitet u Kjotu i Univerzitet Waseda u Tokiju, na kojima se raspravljalo o profesionalnim standardima, metodološkim izazovima i praksama verifikacije koje Institut primenjuje.

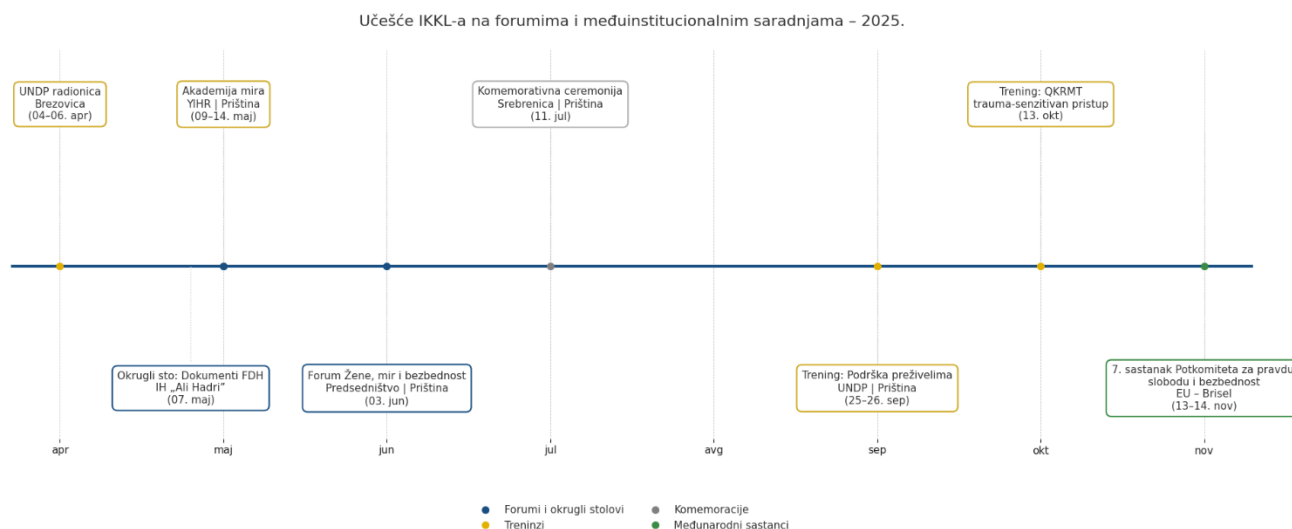
U Dizeldorfu, IKKL je učestvovao u obeležavanju Dana oslobođenja, gdje je predstavio digitalnu izložbu i održao govor o važnosti dokumentovanja ratnih zločina. Na Univerzitetu Duisburg-Esen, Izvršni direktor je održao predavanje o tranzicionoj pravdi praćeno interaktivnim diskusijama sa studentima i akademikima. U Torontu, u okviru aktivnosti "A NATO Success Story", IKKL je održao predavanje o intervenciji NATO-a na Kosovu i njegovoj ulozi u izgradnji mira, uz tematski dokumentarac i ispovest preživeli žrtve seksualnog nasilja tokom rata.

30. avgusta u Ženevi, IKKL je učestvovao na Međunarodnom maršu za pravdu, kao deo državne delegacije Kosova, ističući pravo porodica da saznaju sudbinu nestalih lica i važnost traženja pravde za žrtve rata (Tabela x). Na ovim forumima i predavanjima, predstavnici IKKL-a su predstavili institucionalni pristup Kosova prema dokumentovanju i tranzicionoj pravdi, kao i modele verifikacije zasnovane na dokazima, koji služe kao referenca za regionalne prakse.

4.2 Učešće na lokalnim i regionalnim forumima

Tokom izveštajne godine, predstavnici IKKL-a učestvovali su u nizu akademskih, komemorativnih aktivnosti i obuka koje su doprinele jačanju međuinstitucionalne saradnje i promovisanju istorijskog sećanja. Na Brezovici (4 – 6. april 2025.), učestvovali su na radionici UNDP-a o razmeni arhivskih podataka i koordinaciji za nestale osobe, dok je 7. maja Izvršni direktor bio panelista na okruglom stolu "Dokumentacija i sećanje", koji su organizovali Fond za humanitarno pravo i Institut za istoriju "Ali Hadri". Od 9. do 14. maja 2025. godine, predstavnici Instituta doprineli su Akademiji mira YIHR-a, a 3. juna Izvršni direktor je održao govor na Međunarodnom forumu „Žene, mir i bezbednost 2025“ pod pokroviteljstvom predsednice Republike Kosovo. U Prištini (11. jula), IKKL je učestvovao na komemorativnoj ceremoniji povodom 30. godišnjice genocida u Srebrenici, dok su tokom septembra i oktobra zvaničnici instituta pohađali obuke organizovane od strane UNDP-a i Kosovskog Centra za Rehabilitaciju Žrtava Torture (KRCT) o osetljivom pristupu na traumu i podršci žrtvama seksualnog nasilja.

Slika 4. Učešće IKKL-a na Forumima i Međuinstitucionalnoj saradnji – 2025

Ova angažovanja dokazuju aktivnu ulogu IKKL-a u povezivanju pravde, sećanja i javnog obrazovanja, kao i u jačanju međuinstitucionalne saradnje na lokalnom i regionalnom nivou.

4.3 Proširenje mreže saradnje

Pored aktivnosti u Japanu, Kanadi i Evropi, tokom 2025. godine IKKL je intenzivirao napore za proširenje međunarodne mreže saradnje. Ostvareni su kontakti i upućeni su zahtevi za saradnju sa prestižnim institucijama kao što su NATO-a, Arhiv Evropske unije, IOM-a, BBC-a, Human Rights Watch-a, ICRC-a, Save the Children-a i UNHCR-a. Glavni cilj je bio obezbeđivanje arhivskog i razmena međunarodnih praksi u dokumentovanju ratnih zločina i tranzicije pravde.

Na diplomatskom nivou održani su sastanci sa ambasadorima zemalja Quinta i zemalja regiona, uključujući Sjedinjene Američke Države, Nemačku, Ujedinjeno Kraljevstvo i Hrvatsku, tokom kojih su razmatrani zajednički prioriteti i mogućnosti institucionalne podrške. IKKL je takođe održao sastanke sa verskim zajednicama na Kosovu (Islamska zajednica Kosova, Katolička crkva, Protestantska crkva, Jevrejska zajednica), tokom kojih je istaknut značaj međuveruskog sećanja kao dela kolektivnog sećanja.

4.4 Prisustvo u medijima i javna osvešćenost

IKKL je nastavio da jača institucionalni identitet i digitalno prisustvo čak i tokom 2025. godine, putem korišćenja društvenih mreža i zvanične internet stranice, kao glavnih kanala javne komunikacije i interakcije sa akademskom i građanskom zajednicom. Pored porasta publike, primećeno je značajno unapređenje u kvalitetu sadržaja, interaktivnosti i institucionalne transparentnosti. U ovom periodu, IKKL je zabeležio značajan porast vidljivosti.

U pogledu performansi, tokom izveštajnog perioda, samo zvanična Fejsbuk stranica zabeležila je:

- 66,000 poseta (+108.1% u poređenju sa prethodnom godinom),
- 944 klikova na linkove (+427.4%),
- 22,000 interakcija (lajkova, komentara, deljenja)- sa porastom od 153,4%,
- 898,000 pregleda na videima, u poređenju sa samo 5,208 u prethodnom periodu.

Ovi podaci ukazuju na očigledan porast javnog angažovanja, podstaknut sadržajima obrazovnog karaktera, dokumentarnim izložbama, forumima „Za n’Kujtesë“ i publikacijama o istraživačkim i međunarodnim aktivnostima Instituta.

Tabela. 8. Broj pratilaca na društvenim mrežama IKKL-a (Facebook, Instagram, X i LinkedIn)

Društvene mreže	novembar 2023- novembar 2024	novembar 2024 – novembar 2025	Broj pratilaca
Facebook	3,115	2.255	5370
Instagram	63	159	222
X (twitter)	70	32	102
LinkedIn	N/A	570	570
UKUPNI IZNOS			
6264			

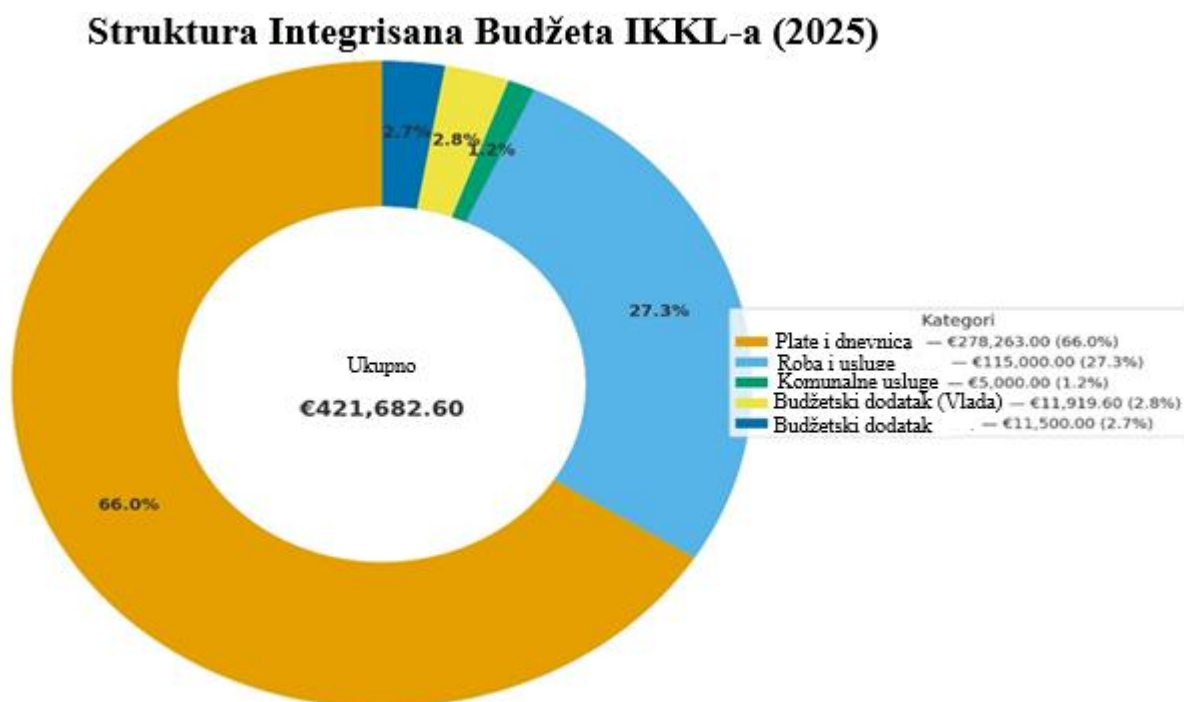
Na institucionalnom nivou, zvanična internet stranica IKKL-a (www.ikkl.rks-gov.net) ostaje glavni kanal za transparentnost, odgovornost i javno informisanje, nudeći otvoren pristup izveštajima, dokumentima i institucionalnim publikacijama. Kroz ovaj portal, Institut obezbeđuje kontinuiranu komunikaciju sa građanima, medijima i partnerskim institucijama. Povećanje prisutnosti na društvenim mrežama i u digitalnom prostoru odražava ulogu IKKL-a u širenju kao referentne institucije u dokumentovanju ratnih zločina i promovisanju istorijskog sećanja. Uprkos pozitivnim rezultatima, prioritet za naredni period ostaje diversifikacija komunikacionih platformi i razvoj interaktivnih multimedijalnih sadržaja, sa ciljem jačanja javnog uticaja i međunarodne svesti o radu Instituta.

5 Finansijski izveštaj

Tokom fiskalne 2025. godine, Institut za zločine počinjene tokom rata na Kosovu (IZPRK) poslovao je sa odobrenim budžetom od 398,263.00 €, podeljenim u tri glavne kategorije: plate i dnevnice (278,263.00 €); roba i usluge (115,000.00 €) i komunalne usluge (5,000.00 €). Odlukom Vlade Kosova (br. 03/261, datum 05.06.2025), odobreno je dodatno budžetsko povećanje od 11,919.60 € radi pokrivanja povećanja koeficijenta plata za 0.5%. U kategoriji 'Roba i usluge', sredstva su potrošena u potpunosti u julu 2025, dostižući 100% izvršenja, što je primoralo IKKL da traži dodatna sredstva za pokrivanje osnovnih operativnih funkcija. Kao rezultat toga, Kancelarija Premijera je, 2. septembra 2025. dodelila dodatni iznos od 11,500.00 €, koja je pokrila samo minimalne osnovne potrebe. U kategoriji 'Plate i dnevnice', ostvareni troškovi su iznosili 289,589.60 € (99.8% od predviđenog budžeta), dok u kategoriji 'Komunalne usluge' nisu ostvareni troškovi do kraja izveštajnog perioda. Iako je budžetski proces razvijen u skladu sa svim zakonskim fazama i u skladu sa Srednjoročnim Okvirom Rashoda (SOR), Ministarstvo finansija je odobrilo samo 11.6% zahteva za budžet koji je podneo Institut. Ovo je značajno uticalo na nemogućnost potpunog sprovođenja istraživačkih, dokumentacionih i arhivskih aktivnosti, dovodeći do odlaganja ili smanjenja nekih aktivnosti.

U skladu s tim, nedostatak adekvatnog budžeta bio je jedna od glavnih prepreka za realizaciju željenih ciljeva Instituta. Ova situacija ističe hitnu potrebu za povećanjem finansijske podrške i reviziju budžetskih linija u 2026. godini, kako bi IKKL mogao da ispuni svoj zakonski mandat i garantuje održivost institucionalnih funkcija.

Slika 5. Potrošeni budžet po kategorijama (2025)

6 Operativni izazovi

Tokom izveštajne godine 2025, IKKL se suočio sa nizom operativnih izazova koji su uticali na dinamiku, kvalitet i efikasnost institucionalnog rada. Glavne prepreke su uključivale nedostatak dovoljnog budžeta, kašnjenja u pokretanju procesa digitalizacije arhive, nedostatak institucionalnih vozila za terenski rad, nedovoljno radnog prostora, kao i nedostatak redovne stručne obuke za osoblje. Uprkos pripremi i predaji kompletnog projekta za digitalizaciju materijala i arhiva (jun 2024. godine), nedostatak namenskih sredstava sprečio je njegovu praktičnu implementaciju, ograničavajući brz pristup dokumentaciji, analitičke procese i objavljivanje podataka. Istovremeno, nedostatak institucionalnih vozila otežao je razvoj terenskog rada i saradnju sa opštinama, dok su uski prostori u centralnoj kancelariji stvorili preopterećenje poslom i ograničene uslove za bezbedno čuvanje fizičkog arhiva i organizaciju institucionalne biblioteke.

U pogledu ljudskih resursa, iako su tokom godine regrutovani novi kadrovi i ojačane neke ključne pozicije, trenutni broj zaposlenih ostaje nedovoljan da odgovori na proširene potrebe Instituta. U pojedinim slučajevima, odlazak iskusnih zaposlenih u institucije sa povoljnijim uslovima uticao je na unutrašnje opterećenje posla i na tempo sprovođenja aktivnosti. Posebno tokom druge polovine 2025. godine, osoblje centralne kancelarije IKKL-a suočilo se sa teškim uslovima rada zbog renoviranja zgrade Kosovskog arhiva. Oko tri meseca deo osoblja je radio u privremenim prostorijama, što je privremeno uticalo na realizaciju pojedinih aktivnosti. Dugoročno rešenje očekuje se postavljanjem IKKL-a u prostorijama Katastralne Agencije Kosova, u skladu sa međuinstitucionalnim obavezama. Još jedan izazov ostaje nedostatak prevoznih sredstava za regionalno osoblje, što je ograničilo mobilnost i kontakte na terenu. Zbog toga, obezbeđivanje vozila namenjenih regionalnim kancelarijama predstavlja strateški prioritet za 2026. godinu, sa ciljem garantovanja mobilnosti, efikasnosti i potpune implementacije mandata IKKL-a. Takođe, nedostatak redovnih profesionalnih obuka i specijalizovanih programa za jačanje kapaciteta uticao je na sporiji razvoj tehničkih i metodoloških veština osoblja.

Uprkos svim ovim ograničenjima, iskustvo iz 2025. godine poslužilo je kao osnova za razmišljanje i unapređenje, kao i za efikasan razvoj velikih projekata poput digitalizacije, kao i za izgradnju održivih profesionalnih kapaciteta kroz saradnju sa lokalnim i međunarodnim institucijama. Ovi izazovi su istovremeno ojačali posvećenost IKKL-a za unapređenje organizacione strukture, za konsolidaciju internih mehanizama upravljanja i za izgradnju održivih institucionalnih kapaciteta u funkciji svoje misije za dokumentovanje, verifikaciju i pouzdano arhiviranje ratnih zločina, kao i za unapređenje istorijskog sećanja i tranzicione pravde na Kosovu.

7 Strateški prioriteti za naredni period (2026)

Tokom 2026. godine, IKKL će se fokusirati na jačanje institucionalnih kapaciteta, unapređenje naučne dokumentacije i proširenje međunarodne saradnje u oblasti tranzicione pravde i istorijskog sećanja. U središtu godišnjeg programa je završetak i objavljivanje *Baze podataka o žrtvama rata (1998–2000)* i paralelni razvoj *Baze podataka o izvršenim masakrima i masovnim grobnicama na Kosovu*, kroz verifikaciju podataka sa terena i dodatnih izvora.

Jedan od ključnih priorитета ostaje pokretanje procesa digitalizacije arhive IKKL-a, projekat koji je pripremljen tokom 2024. godine i predviđen za implementaciju u 2025. godini, koji ima za cilj modernizaciju pristupa, obezbeđivanje dugoročnog skladištenja i integraciju podataka u jedinstveni elektronski sistem. U ovu svrhu, Institut će tražiti tehničku i finansijsku podršku od domaćih partnera, uključujući Kancelariju Premijera, Vladu Kosova i Državnu agenciju za informacije.

Institut će nastaviti razvoj naučne dimenzije kroz Drugu Međunarodnu Konferenciju “From War to Recovery: A Multidisciplinary Approach to Kosovo’s War Trauma”, planiranu za 17–20. februar 2026. godine, koja će okupiti stručnjake i akademike iz različitih zemalja radi diskusije o dimenzijama ratne traume i procesima oporavka. Paralelno, u drugoj polovini godine, održat će se Drugi forum „Za n’Kujtesë/Glas u sećanju“, sa izložbom i objavljivanjem komemorativnog kataloga na temu „Trovanje albanskih učenika 1990–1992“, doprinoseći očuvanju kolektivnog sećanja i društvene svesti.

U oblasti javne komunikacije i promocije sećanja, planira se organizovanje novog ciklusa izložbi na Kosovu i u dijaspori, sa fokusom na uključivanje akademskih institucija i dijasporskih zajednica. Tokom 2026. godine, očekuje se i objavljivanje dva memorijalna kataloga, jednog međunarodnog naučnog zbornika, što će obogatiti izdavačku liniju Instituta.

Sa organizacionog aspekta, prednost će biti data unapređenju unutrašnjih kapaciteta, kroz napredne obuke za osoblje u verifikaciji podataka, arhiviranju i upravljanju podacima, kao i kroz poboljšanje tehnološke i logističke infrastrukture. Ovi koraci će garantovati povećanje institucionalne efikasnosti i profesionalizma. Očekuje se da će 2026. godina obeležiti novu fazu za IKKL, od konsolidacije ka održivom razvoju i međunarodnoj afirmaciji. Putem implementacije ovih prioriteti, Institut će ojačati svoju ulogu kao nacionalni centar za dokumentaciju, sećanje i tranzicionu pravdu na Kosovu.

8 Glavni zahtevi za narednu 2026. godinu

8.1 Potreba za povećanjem budžeta za 2026. godinu

Analiza realizacije budžeta za 2025. godinu jasno je pokazala da su trenutna sredstva nedovoljna za pokrivanje institucionalnih potreba, kao i za sprovođenje i potpunu implementaciju aktivnosti i ciljeva Instituta. Za 2026. godinu, IKKL je predložio ukupno budžetsko planiranje u iznosu od 1,642,422.15 €, od čega je 550,000.00€ namenjeno za 25% ukupnog iznosa projekta digitalizacije arhivskog materijala i institucionalnih dokumenata - jedan od glavnih strateških prioriteta institucije. Ovaj projekat ima za cilj skeniranje i digitalno arhiviranje fizičkih dokumenata, izgradnju bezbednog sistema za upravljanje i pretraživanje podataka, kao i kreiranje tehnološke infrastrukture za dugoročno čuvanje materijala. Iako je tehnički i metodološki plan već pripremljen, nedostatak finansijskih sredstava je onemogućio početak realizacije. Iz tog razloga, budžetska podrška za projekat digitalizacije ostaje ključna za punu funkcionalnost arhivskog sistema i za ispunjavanje zakonskih obaveza utvrđenih Zakonom br. 08/L-177.

8.2 Potreba za poboljšanjem logistike i transporta

IKKL trenutno nema nijedno institucionalno vozilo za podršku osoblju na terenu. Ovo stanje značajno otežava:

- o prikupljanje arhivskog materijala,
- o komunikaciju sa lokalnim institucijama,
- o zastupljenost u regionalnim aktivnostima.

Iz tog razloga, obezbeđivanje prevoznih sredstava smatra se osnovnim zahtevom za narednih šest meseci, kako bi se garantovalo efikasno funkcionisanje regionalnih kancelarija i ispunjenje mandata Instituta.

8.3 Potreba za proširenjem prostora

Kontinuirani izazov za IKKL ostaje nedostatak dovoljnog prostora u centralnoj kancelariji u Prištini. Trenutno, postojeći uslovi ne ispunjavaju osnovne standarde za efikasno funkcionisanje. Da bi se rešio ovaj izazov, predloženo je premeštanje centralnih kancelarija na gornji sprat objekta u kojem se nalazi Katastarska agencija Kosova. Ova mera stvorila bi pogodnije uslove za administrativno i istraživačko osoblje, a istovremeno bi pomogla u povećanju institucionalne efikasnosti. Međutim, pitanje potrebnog prostora za fizički arhiv i biblioteku IKKL-a i dalje ostaje nerešeno pitanje koje predstavlja dodatni neophodni zahtev za dugoročni razvoj institucije.

info.ikkl@rks-gov.net

+383 38 200 14 359

Ul. Arbënor i Astrit Dehari, Br. 25, Priština 10000, Republika Kosovo

Facebook: <https://www.facebook.com/ikkl.rks>

Instagram: @ikkl_rks

X/Twitter: @ikkl_rk

